

83



**TWEEDE INTERNATIONALE KONFERENTIE  
OVER DE BESCHERMING VAN DE NOORDZEE**

LONDEN, 24-25 NOVEMBER 1987

**MINISTERIELE VERKLARING**

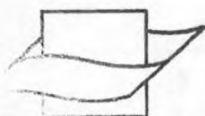
T



**TWEEDE INTERNATIONALE KONFERENTIE  
OVER DE BESCHERMING VAN DE NOORDZEE**

218314

LONDEN, 24-25 NOVEMBER 1987



**Vlaams Instituut voor de Zee**  
*Flanders Marine Institute*

**MINISTERIELE VERKLARING**

De ministers verantwoordelijk voor de bescherming van de Noordzee van de regeringen van :

het Koninkrijk België  
het Koninkrijk Denemarken  
de Republiek Frankrijk  
de Bondsrepubliek Duitsland  
het Koninkrijk der Nederlanden  
het Koninkrijk Noorwegen  
het Koninkrijk Zweden  
het Verenigd Koninkrijk Groot-Brittannië en Noord-Ierland

evenals

het lid van de Commissie van de Europese Gemeenschappen verantwoordelijk voor milieubescherming

Zoals overeengekomen in 1984 tijdens de Eerste Internationale Konferentie over de bescherming van de Noordzee te Bremen, Bondsrepubliek Duitsland, kwamen tijdens de Tweede Internationale Konferentie over de bescherming van de Noordzee gehouden te Londen op 24 en 25 november 1987 bij elkaar. Na zorgvuldig overleg hebben zij overeenstemming bereikt over nieuwe maatregelen noodzakelijk voor de bescherming van de Noordzee.

Zij kwamen overeen tijdig nieuwe, preventieve maatregelen te nemen om de kwaliteit van de Noordzee te handhaven en in dit verband nauw samen te werken.

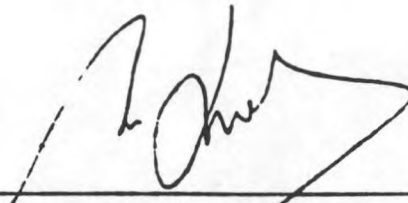
Met dat doel hebben zij een aantal omvangrijke en gedetailleerde maatregelen genomen ter bescherming van de Noordzee met betrekking tot :

- toevoer via rivieren en estuaria van moeilijk afbreekbare, toxische en bio-akkumulerende stoffen;
- toevoer van nutriënten;
- toevoer van verontreinigende stoffen via de atmosfeer;
- storting en verbranding op zee;
- verontreiniging door schepen;
- verontreiniging door offshore installaties;
- lozingen en storting van radio-actief afval;
- samenwerking bij toezicht vanuit de lucht;
- de bijzondere behoeften van de Waddenzee.

Zij hebben de noodzaak onderschreven van een verdere verbetering van wetenschappelijke kennis en inzicht en verwelkomen de uitnodiging van het Verenigd Koninkrijk begin 1988 een voorbereidende vergadering voor een Noordzee "Task Force" te organiseren.

Zij zijn eveneens overeengekomen een Derde Internationale Konferentie over de Bescherming van de Noordzee te houden in Nederland, begin 1990, om de geboekte vooruitgang te toetsen.

Voor de Regering  
van het Koninkrijk België



---

M Smet

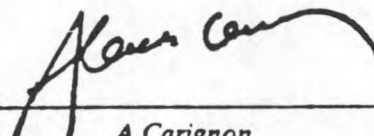
Voor de Regering  
van het Koninkrijk Denemarken



---

C Christensen

Voor de Regering  
van de Republiek Frankrijk



---

A Carignon

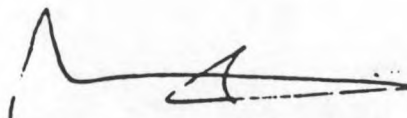
Voor de Regering  
van de Bondsrepubliek Duitsland



---

K Töpfer

Voor de Regering  
van het Koninkrijk der Nederlanden



---

N Smit-Kroes

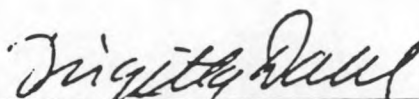
Voor de Regering  
van het Koninkrijk Noorwegen



---

S Rønbeck

Voor de Regering  
van het Koninkrijk Zweden



---

B Dahl

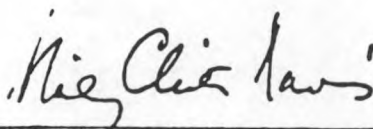
Voor de Regering  
van het Verenigd Koninkrijk  
Groot-Brittannië en Noord-Ierland



---

Belstead

Voor de  
Kommissie van de Europese Gemeenschappen



---

S Clinton Davies

**TWEEDE INTERNATIONALE KONFERENTIE OVER DE BESCHERMING VAN DE NOORDZEE,  
LONDEN, 24 - 25 NOVEMBER 1987**

**MINISTERIELE VERKLARING**

**I. De deelnemers** aan de tweede Internationale Konferentie over de Bescherming van de Noordzee\*, gehouden te Londen op 24 en 25 november, zijnde de Ministers verantwoordelijk voor de bescherming van de Noordzee van de regeringen van België, Denemarken, Frankrijk, de Bondsrepubliek Duitsland, Nederland, Noorwegen, Zweden, het Verenigd Koninkrijk en het lid van de Commissie van de Europese Gemeenschappen verantwoordelijk voor milieubescherming;

**II. herinneren aan** het grote belang voor hen allen van de bescherming van het milieu van de Noordzee, zoals werd overeengekomen in de Verklaring van de Eerste Internationale Konferentie over de Bescherming van de Noordzee gehouden te Bremen op 31 oktober en 1 november 1984;

**III. erkennen** de essentiële rol van internationale samenwerking en overeengekomen gedragsregels in het beheer van de zeeën, in het bijzonder op regionaal niveau, zoals werd vastgelegd in het Rapport van de Wereld Commissie voor Milieu en Ontwikkeling;

**IV. verwelkomen** de geboekte vooruitgang inzake de bescherming van de Noordzee op de actiepunten vastgesteld tijdens de Bremer Konferentie; maar benadrukken de noodzaak van verdere maatregelen op al deze punten op zowel nationaal als internationaal niveau;

**V. nemen met waardering kennis** van de vooruitgang geboekt op het gebied van herziening van wetenschappelijke kennis betreffende de toestand van de Noordzee en, in het bijzonder, de waardevolle bijdrage van het "Quality Status Report";

**VI. nemen met waardering kennis** van de vooruitgang geboekt bij de integratie van de benaderingen volgens milieukwaliteitsnormen en volgens emissienormen;

---

\* Het Noordzeegebied als bedoeld in deze verklaring omvat :

- a) de Noordzee zuidwaarts van 62° noorderbreedte;
- b) het Skagerrak, waarvan de zuidgrens is vastgesteld ten oosten van de Skaw bij 57°4,8 noorderbreedte;
- c) het Kanaal en zijn toegangen oostwaarts van 5° westerlengte.



VII. **aanvaarden** het feit dat voor de bescherming van de Noordzee tegen schadelijke effecten van de meest gevaarlijke stoffen, een voorzorgsbenadering noodzakelijk is, die maatregelen ter beperking van de toevoer van dergelijke stoffen zou kunnen vereisen zelfs voordat een oorzakelijk verband is vastgesteld met behulp van duidelijk wetenschappelijk bewijs;

VIII. **erkennen** dat met dat doel gelijktijdig en aanvullend handelen noodzakelijk is om :

(a) verontreiniging aan de bron te beperken door middel van :

(i) bij puntbronnen, het aanwenden van de best beschikbare technieken\*; en

(ii) bij diffuse bronnen, het beperken van de produktie, verkoop en gebruik van dergelijke stoffen en produkten die dergelijke stoffen bevatten; en,

(b) strenge kwaliteitsdoelstellingen vast te stellen als richtlijn bij controle van besluiten en als aanknopingspunt bij de beoordeling van de milieukwaliteit;

IX. **erkennen** tevens dat sommige landen het noodzakelijk achten sneller te handelen om vervuiling van de Noordzee te voorkomen;

X. **erkennen** verder dat de maatregelen genomen in deze Verklaring, en in het bijzonder de toepassing van de best beschikbare technieken, zodanig toegepast zouden moeten worden dat een toename van de vervuiling van de Noordzee, andere zeeën of andere delen van het milieu of elk gevaar voor de gezondheid van industrie-arbeiders of de bevolking in het algemeen wordt voorkomen;

XI. **aanvaarden** tevens dat voor de bescherming van de Noordzee deze benadering specifieke maatregelen vereist met betrekking tot :

Toevoer via rivieren en estuaria van moeilijk afbreekbare, toxische en bio-akkumulerende stoffen;

Toevoer van nutriënten;

Toevoer van verontreinigende stoffen via de atmosfeer;

Storting en verbranding op zee;

Verontreiniging door schepen;

Verontreiniging door offshore installaties;

Lozing en storting van radio-actief afval;

Samenwerking bij toezicht vanuit de lucht;

---

\* In de onderhavige Verklaring wordt bij het begrip "best beschikbare technieken" economische beschikbaarheid in aanmerking genomen.

XII. **erkennen** de kwetsbaarheid van de Waddenzee en haar belang voor de Noordzee als geheel, en nemen met zorg kennis van het feit dat haar ekologische waarde wordt bedreigd door een aantal verschillende factoren;

XIII. **nemen kennis van** het feit dat belangrijke verbeteringen van wetenschappelijke grondslagen en monitoringgegevens nodig zijn voor een grondige beoordeling van de toestand van de Noordzee;

XIV. **nemen kennis van** het feit dat op basis van algemene beleidsrichtlijnen aangenomen tijdens de Eerste Internationale Konferentie over de Bescherming van de Noordzee, specifieke beleidsmaatregelen vereist zijn op voorgestelde data, die zowel nationale programma's als gezamenlijke acties door de Noordzeelanden omvatten, en dat het wenselijk zou zijn een Derde Ministers Konferentie te houden om de vooruitgang geboekt door het toepassen van deze maatregelen te toetsen;

**XI. Besluiten :**

(i) **de principes voor het gebruik van milieukwaliteitsdoelstellingen (EQO) en uniforme emissienormen (UES) benaderingen** vermeld in de Verklaring van Bremen te bevestigen, namelijk :

C 8 Emissies moeten normaliter worden beperkt aan de bron : emissienormen moeten rekening houden met de best beschikbare technische middelen en kwaliteitsdoelstellingen moeten worden vastgesteld op basis van de meest recente wetenschappelijke gegevens.

C 9 Indien kennis ontoereikend is, moet om veiligheidsredenen een strenge beperking van emissies van verontreinigende stoffen aan de bron worden opgelegd.

C 10 Emissienormen en kwaliteitsdoelstellingen moeten regelmatig worden herzien en gepaste termijnen moeten hiervoor worden vastgesteld.

C 11 Beide benaderingen vereisen een adequate milieukontrolle. Als blijkt dat de kwaliteit van het milieu onvoldoende is, moeten de emissiekontroles worden verscherpt of verbodsbepalingen worden opgelegd.

(ii) te aanvaarden dat door het gelijktijdig en aanvullend combineren van benaderingen gebaseerd op emissienormen en milieukwaliteitsdoelstellingen, een meer op voorzorg gesteunde benadering ten aanzien van gevaarlijke stoffen zal worden verwezenlijkt;

(iii) te verzekeren dat strategieën ter controle van de toevoer van toxische, moeilijk afbreekbare en bio-akkumulerende stoffen, zowel emissienormen omvatten gebaseerd op de best beschikbare technieken om lozingen afkomstig van puntbronnen te elimineren of drastisch te verminderen, als geschikte controlemaatregelen (b.v. beperking van productie, verkoop en gebruik) omvatten voor diffuse bronnen van deze stoffen en produkten die deze stoffen bevatten;



- (iv) ervoor te zorgen dat kwaliteitsdoelstellingen gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke bevindingen ook een deel van deze strategieën vormen als een aanduiding van de te bereiken milieudoelstellingen, en op die manier de geschiktheid garanderen van watersystemen voor geëigend gebruik en voor de gezondheid van het mariene ecosysteem, en het verschaffen van een basis voor monitoring- en referentiewaarden voor de beoordeling van de milieukwaliteit;
- (v) kennis te nemen van de geboekte en nog te boeken vooruitgang en het toepassen van deze geïntegreerde benadering door de Noordzeelanden en de EG, en binnen de Parijse Commissie en de ICES;
- (vi) deze konklusies over te brengen met het verzoek aan :
  - (a) de nationale regeringen en de internationale organisaties hierboven genoemd, om de mogelijkheid van een grotere integratie van de benaderingen gebaseerd op emissienormen en milieukwaliteitsdoelstellingen, inclusief de boven uiteengezette bepalingen, verder te onderzoeken, en voorstellen te doen;
  - (b) de Parijse Commissie :
    - 1. de relatieve aandelen van puntbronnen en diffuse bronnen in de toevoer van de meest gevaarlijke stoffen naar de Noordzee te beoordelen en de geschiktheid van de verschillende monitoringmethodes te controleren;
    - 2. op een geschikt moment de uitwisseling te bevorderen van ervaring met het gebruik van emissienormen en milieukwaliteitsdoelstellingen en gekombineerde benaderingen, met als basis voor deze uitwisseling een beperkte, overeengekomen lijst met voorbeelden van specifieke stoffen of groepen stoffen (die ook nutriënten kunnen omvatten) en processen; en,
    - 3. de ontwikkeling te steunen van overeengekomen, uniforme kwaliteitsnormen gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke informatie, ervaring en gebruik;

#### XVI. Komen derhalve overeen :

##### **Toevoer via rivieren en estuaria van moeilijk afbreekbare, toxische en bio-akkumulerende stoffen**

- 1. het principe van bescherming van het mariene ecosysteem van de Noordzee te aanvaarden door het verminderen van emissies van moeilijk afbreekbare, toxische en bio-akkumulerende stoffen aan de bron, door middel van de best beschikbare technieken en andere geschikte middelen. Dit is in het bijzonder van toepassing als er reden is te veronderstellen dat zekere schade of schadelijke effecten aan de levende rijkdom van de zee toegebracht zouden kunnen worden door dergelijke stoffen, zelfs wanneer er geen wetenschappelijk bewijs is om oorzakelijk verband aan te tonen tussen emissies en effecten ("het principe van voorzorgsmaatregelen");
- 2. maatregelen te nemen om de totale hoeveelheid aan dergelijke stoffen die het aquatische milieu van de Noordzee bereikt terug te brengen, met het doel een aanzienlijke vermindering te bereiken (orde van grootte 50 %) tussen 1985 en 1995 in de totale toevoer afkomstig van deze bronnen;

3. met dit doel de lopende maatregelen ter vermindering van de toevoer van de stoffen vermeld in Annex A en die reeds onderworpen zijn aan specifieke actie, te intensiveren, en positieve maatregelen te nemen door konkrete doelen te stellen voor vermindering van andere mogelijk belangrijke verontreinigende stoffen van de Noordzee, inclusief deze in de sectoren genoemd als voorbeeld in Annex B, door :
  - (a) identificatie van de best beschikbare technieken voor bepaalde processen die leiden tot lozing door puntbronnen van dergelijke stoffen of groepen stoffen;
  - (b) identificatie van de voornaamste diffuse bronnen van dergelijke stoffen of groepen stoffen die leiden tot toevoer naar de Noordzee;
  - (c) vastleggen van strenge kwaliteitsnormen voor dergelijke stoffen of groepen stoffen;
  - (d) inzet van alle middelen om te garanderen dat de best beschikbare technieken worden gebruikt voor de bouw van nieuwe industriële installaties die lozingen veroorzaken van dergelijke stoffen of groepen stoffen;
  - (e) inzet van alle middelen ter beperking van de toevoer afkomstig van bestaande industriële installaties, in het bijzonder wanneer kwaliteits- of emissienormen niet worden nagekomen, door middel van maatregelen gebaseerd op de best beschikbare technieken;
  - (f) nemen van maatregelen ter controle van productie, verkoop en gebruik van dergelijke stoffen en produkten die deze stoffen bevatten, wanneer diffuse bronnen een aanzienlijke toevoer vertegenwoordigen naar de Noordzee;
  - (g) invoering van verbeterde monitoring- en inspectieprocedures om nakoming te verzekeren van maatregelen ter beperking van toevoer naar de Noordzee, en invoering van strenge maatregelen om nakoming van regels of vervolging van overtredingen te verzekeren;
4. de verrichte werkzaamheden te begroeten, in het bijzonder in de Parijse Commissie op het gebied van andere soorten lozingen die risico's kunnen vormen voor het milieu, zoals de voorbeelden genoemd in Annex C, om te beoordelen in welke mate en vorm verdere maatregelen vereist zijn;
5. een aantal afvalstromen te beschouwen, zoals deze genoemd als voorbeeld in Annex D, die gevaarlijke stoffen bevatten waarvan de bestemming op dit moment nog niet genoeg gekend is, en die nadelige effecten op de Noordzee kunnen hebben, teneinde voor verwijdering de meest praktische oplossing voor het milieu te bepalen en aan te nemen;
6. te waarborgen dat industrieën die gevaarlijke stoffen gebruiken, installaties plaatsen geschikt om verontreiniging door ongelukken te voorkomen of de consequenties daarvan te beperken;
7. dringend actieplannen uit te werken om de bovengestelde doelen te bereiken;
8. op nationaal en internationaal gebied passende procedures in te stellen voor de monitoring van toevoer naar de Noordzee en voor de rapportage van kontroleresultaten en de acties ondernomen ter beperking van de toevoer;

9. de geschikte internationale organen te verzoeken de hierboven voorgestelde passende maatregelen te nemen\*;

#### **Toevoer van Nutriënten**

10. op nationaal gebied effectieve maatregelen te nemen om de toevoer van nutriënten te verminderen in gebieden waar deze toevoer van aard is direkt of indirekt tot vervuiling te leiden;
11. te streven naar een aanzienlijke vermindering (in de orde van 50 %) van de toevoer van fosfor en stikstof in deze gebieden tussen 1985 en 1995;
12. dringend actieplannen voor te bereiden om de bovengestelde doelen te bereiken;
13. het gedetailleerd uitwerken van mogelijke maatregelen ter vermindering van de toevoer van nutriënten voort te zetten, binnen het kader van de Werkgroep Nutriënten van de Parijse Kommissie;
14. de in Annex E opgesomde maatregelen te beoordelen, om deze doelstellingen te bereiken en deze nationale actieplannen uit te voeren;
15. te streven naar passende maatregelen, waaronder het aanwenden van de best beschikbare technieken, ter vermindering van emissies van stikstofoxiden in de atmosfeer door voertuigen en verbrandingsinstallaties en zo de toevoer van deze oxiden in zee te verminderen;

#### **Toevoer van verontreinigende stoffen via de atmosfeer**

16. hun respektieve regeringen aan te sporen het Protocol inzake amendering van de Parijse Konventie zo spoedig mogelijk te ratificeren\*\*;
17. de Parijse Kommissie aan te moedigen haar monitoringprogramma vanuit de huidige pilootfase verder te ontwikkelen, en een uitgebreid lange-termijn monitoringprogramma op te stellen, waarbij voor zover mogelijk gebruik gemaakt wordt van bestaande programma's;

---

\* In zoverre in deze Verklaring de deelname van de Europese Economische Gemeenschap is vermeld bij initiatieven binnen het kader van verklaringen waarvan zij een kontrapartij is, betekent dit dat de Kommissie van de Europese Gemeenschappen passende voorstellen zal doen aan de Ministerraad.

\*\* De EG, Frankrijk, Nederland, Noorwegen, Zweden en het Verenigd Koninkrijk hebben reeds tot de aanneming van het Protocol besloten.



18. op nationaal of internationaal vlak passende maatregelen te nemen om :
- a) het indentifikatieproces van industriële sectoren met prioriteit, andere puntbronnen evenals diffuse bronnen voort te zetten en te verbeteren, door middel van onder andere de emissie-inventarisatie die wordt uitgewerkt onder auspiciën van de Parijse Kommissie;
  - b) vast te stellen welke emissies dienen te worden verminderd of, indien noodzakelijk te worden stopgezet om het mariene milieu te beschermen;
  - c) nieuwe, schonere industriële technieken te bevorderen om atmosferische emissies te verminderen;
  - d) emissies van verontreinigende stoffen uit de voornaamste industriële en andere sectoren te verminderen, door doeltreffende maatregelen te nemen, waaronder het toepassen van strenge emissienormen gebaseerd op de best beschikbare technieken, voor zover mogelijk binnen een termijn van 4 jaar;
  - e) atmosferische emissies van verontreinigende stoffen waar mogelijk te verminderen, zelfs wanneer de uitwerking van deze bronnen op de Noordzee nog niet zonder meer bewezen is;
19. alle noodzakelijke maatregelen te nemen binnen de nationale administraties om te verzekeren dat er volledige samenwerking bestaat tussen de instanties verantwoordelijk voor de controle van atmosferische emissies en deze verantwoordelijk voor de bescherming van het mariene milieu;
20. het gebruik van loodvrije benzine voor voertuigen verder te bevorderen en te stimuleren, met het doel het gebruik van loodhoudende benzine zo snel mogelijk te elimineren, en daardoor een belangrijke toevoerbron van lood in de Noordzee uit te schakelen;

#### **Storting en verbranding op zee**

21. het principe te aanvaarden dat :
- (a) het belangrijk is storting van verontreinigd materiaal in de Noordzee stop te zetten op een zo spoedig mogelijk tijdstip;
  - (b) vanaf 1 januari 1989 geen materiaal meer in de Noordzee mag worden gestort, tenzij er geen geschikte alternatieven op het land zijn en kan worden aangetoond bij de bevoegde internationale organisaties dat de materialen geen schade veroorzaken aan het mariene milieu;
22. met dat doel de volgende tussentijdse maatregelen te nemen :
- (a) stopzetten van de storting van industrieel afval in de Noordzee voor 31 december 1989, tenzij dit bestaat uit inert materiaal van natuurlijke oorsprong, of uit andere materialen waarvan kan worden aangetoond bij de bevoegde internationale organisaties dat ze geen schade veroorzaken aan het mariene milieu;
  - (b) voortzetten van de actie ter verbetering van de kwaliteit van baggerspecie gestort in de Noordzee, bijvoorbeeld door het terugbrengen van de toevoer van toxische, moeilijk afbreekbare of bio-akkumulerende stoffen in rivieren en estuaria, en ervoor

zorgen dat, met onmiddellijke ingang, regeringen de Richtlijnen inzake baggerspecie, die in het kader van de Oslo Commissie zijn vastgesteld om storting van verontreinigd specie te voorkomen, strikt hanteren;

- (c) dringende maatregelen nemen, in het geval van die landen die zuiveringsslib in de Noordzee storten, ter vermindering van verontreiniging van dergelijk slib door moeilijk afbreekbare, toxische of bio-akkumulerende stoffen, zodat zij geen schade toebrengen aan het mariene milieu, en ervoor zorgen dat de hoeveelheden verontreinigende stoffen die via deze route in zee worden gestort, in de nabije toekomst niet boven het gehalte van 1987 uitkomen;
  - (d) er zich toe verbinden, bij de uitvoering van dit deel van de Verklaring, dat afval dat niet langer in zee wordt gestort niet in zee zal worden geloosd via pijpleidingen, en maatregelen aanwenden op een dusdanige wijze dat toename van de verontreiniging van zeeën buiten de Noordzee en in andere delen van het milieu wordt voorkomen;
  - (e) de genomen maatregelen te controleren en doorgaan met de directe discussie, en in de Oslo Konventie en in andere fora, van het geheel aan alternatieven voor storting van afval in zee om zo spoedig mogelijk het objectief van stopzetting van verontreiniging via deze route te bereiken;
23. de in het kader van de Oslo Commissie verrichte werkzaamheden betreffende uitbreiding van het verdragsgebied te steunen, om binnenwateren achter basislijnen ook op te nemen, zodat effectieve internationale controle van alle stortingsactiviteiten mogelijk wordt en deze werkzaamheden te bespoedigen met het doel voor 1 januari 1988 een principe-akkoord te bereiken;
24. de status van **verbranding op zee** opnieuw te bevestigen als een interimoplossing voor de behandeling van afval, zoals bedoeld in het protocol van 1983 van de Oslo Konventie, en door te gaan met het krachtig bevorderen van alternatieve oplossingen voor behandeling, storting of verwijdering op het land, en in dit verband :
- (a) het feit verwelkomen dat verscheidene regeringen de afgifte van nieuwe vergunningen voor verbranding op de Noordzee hebben stopgezet en kennis nemen van het feit dat deze regeringen in principe tegen de afgifte zijn van nieuwe vergunningen voor verbranding op de Noordzee;
  - (b) in gevallen waarin die maatregelen niet zijn genomen, overeenkomen om stappen te ondernemen om het gebruik van verbranding op zee tot een minimum te beperken of drastisch te verminderen, met niet minder dan 65 %, voor 1 januari 1991;
  - (c) komen overeen het gebruik van deze methode geleidelijk te elimineren voor 31 december 1994 en dringend een overeenkomst na te streven over die datum binnen de Oslo Konventie voor 1 januari 1990;
  - (d) komen overeen het afval bestemd voor verbranding niet te exporteren naar zeeën buiten de Noordzee, of de verwerking van deze stoffen op een andere, voor het milieu schadelijke manier toe te laten;
  - (e) komen voorts overeen dat het wenselijk is dat afval bestemd voor verbranding, geladen wordt in een haven van het land waar het afkomstig van is en onder volledige controle van dat land, in plaats van dat het geëxporteerd wordt naar een ander land;



### **Verontreiniging door schepen**

25. het initiatief te nemen binnen de Internationale Maritieme Organisatie om de Noordzee aan te wijzen als "Special Area" als bedoeld in Annex V van MARPOL 73/78;
26. permanent toezicht te houden op de beschikbaarheid, capaciteit en dienstverlening van havenontvangstinstallaties en strenge kontrolemethodes uit te voeren, waaronder inspecties in havens om te controleren of afvalstoffen konform de vereisten van MARPOL 73/78 in havens worden afgegeven;
27. de verspreiding van informatie voor de scheepvaart over de beschikbaarheid van havenontvangstinstallaties en de vastgestelde procedures voor het gebruik van dergelijke installaties in havens verder te waarborgen;
28. samen te werken om het gebruik van havenontvangstinstallaties voor afvalstoffen afkomstig van schepen te bevorderen, onder andere door gebruik te laten maken van deze installaties tegen redelijke kosten, danwel zonder het opleggen van speciale heffingen voor de individuele schepen;
29. de samenwerking in het kader van het "Memorandum of Understanding on Port State Control" voort te zetten, zodat na vaststelling van overtredingen alle waarnemingen van vermoedelijke gevallen van verontreiniging snel en effectief afgehandeld kunnen worden om te verzekeren dat schepen gerapporteerd in verband met vermoedelijke verontreiniging onderworpen worden aan strenge en uitgebreide inspecties in de havens, opdat vervolging van een overtreding volgens MARPOL 73/78 kan worden vergemakkelijkt en opdat bewijsmateriaal van een gerechtelijke vervolging van het onder MARPOL 73/78 gestelde kan worden verbeterd;
30. hun inspanningen binnen de Internationale Maritieme Organisatie voort te zetten om de Annexen III en V van MARPOL 73/78 zo snel mogelijk te implementeren en verdere maatregelen te nemen door gezamenlijk Annex V op regionaal gebied te implementeren vanaf 31 december 1988;
31. acties op gang te brengen in het kader van de bevoegde internationale organisaties, zoals de Internationale Maritieme Organisatie en de Internationale Organisatie voor Normalisatie die leiden tot verbeterde kwaliteitsnormen voor zware olie en deze werkzaamheden ter vermindering van zee- en luchtvervuiling actief te steunen;
32. snelle inwerkingtreding trachten te bereiken van de protocollen aangenomen in 1984 onder auspiciën van de Internationale Maritieme Organisatie betreffende aansprakelijkheid en schadevergoeding bij schade door olievervuiling;
33. de inspanningen binnen de Internationale Maritieme Organisatie voort te zetten om een regeling uit te werken die zou kunnen voorzien in een behoorlijke schadevergoeding bij schade veroorzaakt door vervuiling door schepen als gevolg van transport van schadelijke stoffen andere dan olie;

### **Vervuiling door offshore installaties**

34. de Parijse Commissie te verzoeken de criteria voor het gebruik van boorspoeling op oliebasis te herzien, en eventueel aan te scherpen;
35. de Parijse Commissie te verzoeken, met het oog op de beperking van de invloed op het

milieu van lozingen van boorgruis, strenge normen vast te stellen ter vermindering van het oliegehalte, en wel gebaseerd op : (a) optimaal gebruik van de best beschikbare technieken voor de afscheiding en de reiniging van boorgruis; (b) gebruik van nieuwe samenstellingen van boorspoeling die leiden tot een vermindering van het olierestgehalte in boorgruis; (c) nieuwe boortechnieken ter vermindering van de hoeveelheid met olie verontreinigd boorgruis; of een combinatie van de hier boven genoemde "a", "b" en "c";

36. de lozing door de offshore industrie van chemicaliën met een mogelijk risico voor het mariene milieu te verbieden of aan strenge beperkingen te onderwerpen, door specifieke criteria toe te passen overeengekomen door de Parijse Commissie of in andere geschikte fora;
37. de in paragraaf 46-50 voorgestelde verbeterde samenwerking betreffende toezicht vanuit de lucht te verwelkomen, en de Parijse Commissie te verzoeken de verschillen te onderzoeken tussen gegevens over lozingen door operators gerapporteerd en die vanuit de lucht gesignaleerd;
38. de Parijse Commissie aan te moedigen haar werkzaamheden ter verbetering van monitoring- en rapportageprogramma's, invoering van schonere technieken en aanscherping van normen en controlesystemen voort te zetten;

#### **Lozing en verwerking van radio-actief afval**

39. de ter zake dienende aanbevelingen van de bevoegde internationale organisaties te respekteren, en met dit doel de best beschikbare technieken toe te passen om iedere vervuiling veroorzaakt door lozing van radio-actief afval afkomstig van alle takken van nucleaire industrie, inclusief opwerkingsfabrieken, tot een minimum terug te brengen;
40. kennis te nemen van de huidige dalende tendens betreffende de toevoer van radio-actief afval naar de Noordzee en de verwante omvangrijke werkzaamheden betreffende radio-actieve stoffen die zijn verricht en nog verricht worden in verschillende internationale fora, en dit te verwelkomen;
41. af te spreken dat het ontwerp en de konstruktie van opslagplaatsen voor de verwerking van radio-actief afval erop gericht moeten zijn vervuiling van de Noordzee en belemmering van het rechtmatig gebruik van de zee te voorkomen;
42. verslag uit te brengen over de ontwikkeling van dergelijke opslagplaatsen voor veilige verwerking van radio-actief afval aan de betreffende internationale organisaties en op verzoek van de regeringen van de Noordzeelanden;

#### **De Waddenzee**

43. de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de Noordzeekustlanden ter bescherming van de Waddenzee tegen vervuiling te erkennen en het reproducerend vermogen van deze gebieden die van belang zijn voor de levende rijkdom van de gehele Noordzee te vrijwaren;
44. de gezamenlijke verklaring van de Waddenzeelanden (Annex F) met als doel het terugbrengen en uiteindelijk stopzetten van de verontreiniging in dit gebied om zo haar belangrijke functie voor de Noordzee als geheel te handhaven en waar noodzakelijk te

herstellen, te verwelkomen;

45. hun vaste voornemen kenbaar te maken, hoge prioriteit toe te kennen aan de implementatie van die maatregelen vastgesteld in deze verklaring die naar verwachting van bijzondere betekenis zijn voor de bescherming van de Waddenzee;

#### **Toezicht vanuit de lucht**

46. toezicht vanuit de lucht te gebruiken als hulpmiddel voor handhaving van regels tegen vervuiling, in voorkomend geval via bilaterale of multilaterale samenwerking;
47. gepaste maatregelen te nemen om de in het kader van de Overeenkomst van Bonn geïnitieerde internationale samenwerking bij toezicht vanuit de lucht van de Noordzee te verbeteren, en indien noodzakelijk, uit te breiden naar andere geschikte kaders;
48. de Overeenkomst van Bonn te blijven hanteren als het geschikte kader voor de uitwisseling van informatie over de ontwikkelingen van "remote sensing" technieken en voor de uitwisseling van informatie over de resultaten van samenwerkingsprojecten om de technieken te evalueren;
49. de mogelijkheden van toezicht vanuit de lucht te blijven benutten voor het verschaffen van informatie over de mate van olievervuiling op zee;
50. ervaringen op te blijven doen in het gebruik van "remote sensing" technieken met het oog op verbetering van het toepassen van bestaande regels, in het bijzonder voor vervolging van overtreders;

#### **De uitbreiding van wetenschappelijke kennis en inzicht**

51. de noodzaak te onderschrijven van een verdere ontwikkeling van op elkaar afgestemde methoden voor monitoring, modellering en beoordeling van de toestand van het milieu op nationaal en internationaal niveau;
52. de ICES en de Oslo en Parijs Kommissies te verzoeken gezamenlijk de optimale middelen om deze doelen te bereiken te onderzoeken, waaronder ook de mogelijk voordelen van een gezamenlijke Werkgroep (of Task Force) opgezet door de drie organen, en een geharmoniseerd studieprogramma op te stellen rekening houdend met de voorstellen gedaan in Annex G;
53. de uitnodiging van de Regering van het Verenigd Koninkrijk om de eerste vergadering van deze Task Force begin 1988 in haar land te organiseren, te verwelkomen;
54. de bovengenoemde organisaties te verzoeken op basis van het "Quality Status Report" uit 1987, nieuwe rapporten over de kwaliteit van de Noordzee voor te bereiden en te publiceren met regelmatige tussenpozen, misschien om de vijf jaar, vanaf 1991;

#### **Opvolging**

55. een Derde Internationale Konferentie over de Bescherming van de Noordzee te houden op ministerieel niveau in Nederland begin 1990, om hun gezamenlijke inspanningen ter

bescherming en behoud van het milieu van de Noordzee voort te zetten en in het bijzonder om :

- a) de maatregelen overeengekomen in deze verklaring, vanuit politiek oogpunt te evalueren, en in het bijzonder de vooruitgang :
    - (i) bij de implementatie van de actieplannen ter vermindering van de toevoer van moeilijk afbreekbare en toxische stoffen via rivieren en estuaria (XVI.7) en van nutriënten (XVI.12);
    - (ii) op het gebied van storting en verbranding op zee (XVI.21-24); en
    - (iii) bij maatregelen genomen ter bescherming van de Waddenzee (XVI.43-45); en
  - b) verder de noodzaak te onderzoeken van samenwerking op ambtelijk niveau en de rol die de Ministeriële Vergadering van de Oslo en Parijse Commissie in 1991 zou moeten spelen bij de bescherming en het behoud van het milieu van de Noordzee;
56. te erkennen dat gepaste middelen ter beschikking zullen moeten worden gesteld aan de Oslo en Parijse Commissie en aan de ICES voor de implementatie van de maatregelen vastgesteld in deze Verklaring die onder hen vallen.



## **Annex A**

**Stoffen waarvoor in de EEG of de Parijse Kommissie Richtlijnen, Besluiten of Aanbevelingen aanwezig zijn**

**Kwik**

**Cadmium**

**PCB's/PCT's (poly-gechloreerde bifenylen / poly-gechloreerde trifenylen)**

**TCK (tetrachloor koolstof)**

**Organotin verbindingen**

**Biociden** - HCH (hexachloorcyclohexaan b.v. lindaan)  
- DDT (een organochloor insekticide)  
- PCP (pentachloorfenol)  
- PCC (poly-gechloreerde camfenen)  
- Drins (een groep organochloor insekticiden)

**Afvalstoffen van de titaandioxide-industrie**

**Olie van raffinaderijen en havenontvangstinstallaties**

**Voorbeelden van verdere maatregelen die te overwegen zijn**

- Herziening van de huidige milieukwaliteits- en emissienormen
- Implementatie en naleving van produkt maatregelen
- Programma's ter vermindering van lozingen afkomstig van, bijvoorbeeld, de kunstmestindustrie, titaandioxide-industrie en de chloor-alkali industrie
- Programma's voor het stopzetten van bestaande toepassingen van PCB's/PCT's en drins



## **Annex B**

### **Voorbeelden van potentieel belangrijke vervuilers**

#### **Moeilijk afbreekbare halogeenverbindingen afkomstig van**

- organisch chemische industrie
- celstofindustrie
- produktie en gebruik van pesticiden
- papierindustrie

Gebruik van chemische produkten (waaronder PAH's (poly-gechloreerde alifatische koolwaterstoffen))

Dioxinen

Metalen van de grijze lijst

### **Voorbeelden van maatregelen die te overwegen zijn**

Programma's ter beperking van lozingen van geselecteerde sectoren

Produktkontrole programma's voor geselecteerde sectoren

## **Annex C**

**Stoffen of groepen stoffen die een risico kunnen vormen voor het milieu**

**Moeilijk afbreekbare oppervlakte-actieve stoffen, organische fosfor- en zwavelverbindingen**

**Stabiele organische verbindingen (geen halogeenvverbindingen) in de organische chemie en andere industrieën**

**Poly-aromatische koolwaterstoffen, b.v. in de aluminiumindustrie**

## **Annex D**

### **Voorbeelden van specifieke afvalstromen met gevaarlijke stoffen**

<b>Afvalstromen</b>	<b>Gevaarlijke stoffen</b>
Inkt, kleurstof, pigment, verf, vernis	Zware metalen
Houtkonserveermiddelen	Chroom, kwik, gechloreerde organische stoffen
Fotochemicaliën en ontwikkelvloeistoffen	Zilver, cadmium, organische verontreinigingen
Olie/water, koolwaterstof (water) mengsel, emulsies	Olie
Minerale olie en olieachtige stoffen (b.v. boorspoeling)	Olie
Metaalhoudende vloeistoffen of spoeling	Zware metalen
Residuen van stoffen gebruikt als oplosmiddelen	Organische verontreinigingen
Halogeenhoudende stoffen niet gebruikt als oplosmiddelen	Organische verontreinigingen
Residuen van het schoonmaken van tanks en/of installaties	Zware metalen, organische verontreinigingen, olie
Residuen van anti-vervuilingsoperaties	Verschillende verontreinigende stoffen
Biociden	Organische verontreinigingen, zware metalen

## **Annex E**

### **Toevoer van Nutriënten : te overwegen maatregelen**

- a) **De best beschikbare technieken moeten worden gebruikt ter vermindering van nutriënten in lozingen van afvalwaterzuiveringsinstallaties, waaronder in voorkomend geval :**
  - (i) centrale opvang van rioolwater voor biologische bewerking;
  - (ii) bijkomende (tertiaire) bewerking ter vermindering van fosfor en verwijdering van stikstof door middel van nitrifikatie en denitrifikatie stadia;
  - (iii) beperking van het stikstof- en fosforgehalte van zuiveringsslib gebruikt op landbouwgrond.
- b) **regeling, waar noodzakelijk, van het gebruik van fosfaten in detergents.**
- c) **vermindering van de toevoer van nutriënten afkomstig van de landbouw**
  - (i) de capaciteit van de opslagplaatsen dient groot genoeg te zijn om te verzekeren dat de afvalstoffen pas op het land worden gebruikt als de planten de nutriënten in deze stoffen op kunnen nemen;
  - (ii) bevorderen van teeltmethoden die een optimaal gebruik van nutriënten waarborgen, en het gebruik van mengmest en kunstmest vermijden op ongeschikte tijdstippen;
  - (iii) goed beheer van de veestapel b.v. door het vaststellen van een minimum oppervlakte per dierlijke eenheid om overmatige afspoeling van nutriënten te vermijden;
  - (iv) het scheppen van beschermingszones voor wateren (inklusief de waterhoudende grondlaag);
  - (v) bevorderen van onderzoek, monitoring en informatie met het doel teeltmethoden vanuit een milieustandpunt te verbeteren, de omvang van het transport van nutriënten in aquatische systemen vast te stellen en landbouwers te informeren over de effecten op het milieu van landbouwmethodes en over de best bruikbare systemen;
- d) **om de toevoer van nutriënten afkomstig van de industrie te verminderen, moeten regeringen de lozingsvergunningen voor de chemische, levensmiddelen- en kunstmestindustrie en andere takken van industrie die een belangrijke potentiële bron vormen van stikstof, fosfor en organische stoffen in eutrofiëringsgevoelige gebieden in de Noordzee nauwkeurig onderzoeken, en verzekeren dat bij deze industriële bronnen de best beschikbare technieken in aanmerking worden genomen.**

## **Annex F**

### **Gezamenlijke Verklaring van de Waddenzeelands**

#### **Algemene principes**

1. De Waddenzeelands hebben besloten al het mogelijke te doen, in samenwerking met andere Noordzeelands om vervuiling van de Noordzee door welke bron dan ook verder terug te brengen, met het doel behoud en bescherming van het Waddengebied. De Waddenzeelands zijn van mening dat acties hiertoe gebaseerd moeten zijn op het voorzorgsprincipe en dat emissies van alle verontreinigende stoffen aan de bron moeten worden beperkt.

#### **Gevaarlijke stoffen**

2. De Waddenzeelands komen overeen maatregelen te nemen, binnen de grenzen van hun eigen verantwoordelijkheid, ter versterking van hun inspanningen de vervuiling die doordringt tot de Waddenzee te verminderen.
3. De Waddenzeelands zijn van mening dat : (i) hoge prioriteit moet worden toegekend aan maatregelen ter beperking van de invloed van schadelijke stoffen op het milieu van de Waddenzee en dat de werkprogramma's van de betreffende internationale organisaties (IMO, PARCOM, OSCOM, etc.) hiermee rekening moeten houden; (ii) bij de voorbereiding van nieuwe internationale regels moet prioriteit worden toegekend aan PAH's, HCB, en andere moeilijk afbreekbare organische verbindingen, zink, koper, lood en chroom; (iii) een aanzienlijke vermindering van de toevoer van nutriënten moet worden bereikt.
4. Het "Quality Status Report" geeft aan dat bestaande internationale richtlijnen en regels betreffende cadmium, kwik, PCB, HCH en andere relevante verontreinigende stoffen geen belangrijk positief effect hebben gehad op de waterkwaliteit van de Waddenzee. Bijgevolg verzoeken de Waddenzeelands alle andere Noordzeelands dringend op korte termijn alle maatregelen te nemen die noodzakelijk zijn voor een effectieve implementatie van de richtlijnen en regels.

#### **Scheepvaart**

5. Ter vermindering van operationele en accidentele vervuiling door de scheepvaart komen de Waddenzeelands overeen en beogen :
  - toezicht vanuit de lucht te bevorderen en te koördineren en deze operaties te koppelen aan het havenstaatkontrolesysteem zoals bedoeld in het "Memorandum of Understanding on Port State Control";
  - een vlot verloop te geven aan hun nationale procedures voor de afhandeling van meldingen van vermoedelijke vervuilingen zodat deze meldingen op internationaal niveau, snel en effectief afgehandeld kunnen worden;
  - het opzetten van een informatiesysteem voor de scheepvaart te overwegen om de risico's van accidentele vervuiling in de Waddenzee en aangrenzende gebieden zo klein mogelijk te maken;



- vervuiling door afval afkomstig van schepen terug te brengen, met name door het opleggen van een totaal verbod op het storten van plastic materiaal door implementatie van Annex V van MARPOL 73/78;
- bewustwording bij het publiek te bevorderen om vervuiling door weggegooid afval te voorkomen.

#### **Offshore installaties**

6. De Waddenzeelanden komen overeen dat nieuwe installaties en uitrusting voor de exploratie en exploitatie van olie of gas in het Waddenzeegebied streng geregeld moeten zijn. Zij komen tevens overeen dat dergelijke nieuwe installaties, indien geplaatst in aangrenzende gebieden ook onderworpen moeten zijn aan passende regelingen om accidentele en operationele vervuiling te voorkomen.

#### **Onderzoek**

7. De Waddenzeelanden zijn van plan samen te werken bij gezamenlijk en internationaal onderzoek, met name gericht op :
  - de uitwisseling van water, sediment, sediment gebonden schadelijke stoffen en nutriënten tussen de Noordzee en de Waddenzee;
  - de uitwisseling van schadelijke stoffen tussen lucht, water, sediment en organismen;
  - de effecten van schadelijke stoffen op organismen, in het bijzonder met betrekking tot visziekten en voortplanting;
  - de ontwikkeling van indicatoren om de kwaliteit van de Waddenzee te beoordelen.

## **Annex G**

### **Richtlijnen voor de met de Planning van een Internationale Studie van de Noordzee belaste groep**

1. Tijdens de voorbereiding van het "Quality Status Report" bleek dat, ondanks dat er veel over de Noordzee bekend is, er toch leemten zijn in de gegevens voor bepaalde schadelijke stoffen. Dit werd in het bijzonder duidelijk toen men een bepaalde tendens probeerde te ontdekken in de toevoer en deze wilde koppelen aan de huidige niveau's van schadelijke stoffen en deze op hun beurt in verband wilde brengen met veranderingen in het milieu.
2. Voor de Noordzee moet een gekoördineerd wetenschappelijk programma worden ontwikkeld, om meer consequente en betrouwbare data te verschaffen om zo met grotere zekerheid een samenhang vast te kunnen stellen tussen toevoer, concentraties en effecten. Deze kennis is niet alleen noodzakelijk als basis voor verdere beslissingen, maar ook om de efficiëntie of doelmatigheid van reeds genomen of geplande maatregelen aan te tonen.

#### **Doel**

3. Werkzaamheden te verrichten die, binnen een redelijke termijn, leiden tot een betrouwbare en complete verklaring van cirkulatiepatroon, toevoer en verspreiding van schadelijke stoffen, ekologische kondities en effecten van menselijke activiteiten in de Noordzee.

#### **Onderdelen van het programma**

4. Het voorgestelde programma omvat de volgende onderdelen :
  - (1) Overeenstemming over de te meten stoffen en/of parameters; de methoden om deze te meten of te berekenen; de frequentie en lokatie van monsternemingen of metingen;
  - (2) Een zorgvuldig opgesteld en uitgevoerd kwaliteitsgarantieprogramma voor monsterneming en analyse ten behoeve van monitoring en onderzoeksdoeleinden;
  - (3) Verzamelen van meer en betere kwaliteitsgegevens, op een geharmonizeerde manier, in het bijzonder ter definiëring van de voorwaarden voor de Noordzee;
  - (4) Speciale programma's voor specifieke gebieden met een hoger risico b.v. de Waddenzee, het Kattegat, Britse estuaria;
  - (5) De ontwikkeling van modellen :
    - (a) voor beoordelingsdoeleinden, waarbij deze modellen het verbeterde gegevensbestand geheel moeten benutten,
    - (b) als beheersinstrument om de efficiëntie van bestaande of geplande controle strategieën vast te stellen.

- (6) Onderzoek om leemten aan te vullen in de kennis van kausale mechanismen die noodzakelijk zijn voor de interpretatie van de resultaten van de punten (1) tot (5) hierboven genoemd en die van nut kunnen zijn voor alle Noordzeelanden. Het "Quality Status Report" identificeert verscheidene onderwerpen; zoals b.v. effecten op het mariene ecosysteem, indicatoren voor biologische veranderingen, visziekten, aanrijking door nutriënten, de ontwikkeling van technieken ter beoordeling van de verspreiding van schadelijke stoffen aan de bron, transport van sedimenten.

